

Shulchan Aruch Shiur - Pas Akum
Yoreh Deah Siman 112

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לה עמוד ב

מתנב'. ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה: **חלב** שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, **והפת** והשמן שלהן. רבי ובית דינו **התירו** השמן. **והשלקות.** וכבשין שזרכן לתת לתוכן יין וחומץ, **נטרית** טרופה, וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו, והחילק, וקורט של חלית, ומלה שלקונדית - הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה.

והפת. א"ר כהנא א"ר יוחנן: פת לא הותרה בב"ד. מכלל דאיכא מאן דשרי? אין, דכי אתא רב דימי אמר: פעם אחת יצא רבי לשדה והביא עובד כוכבים לפניו פת פורני מאפה סאה, אמר רבי: כמה נאה פת זו, מה ראו חכמים לאוסרה; מה ראו חכמים? משום חתנות! אלא, מה ראו חכמים לאוסרה בשדה; כסבורין העם: התיר רבי הפת, ולא היא, רבי לא התיר את הפת. רב יוסף ואיתימא רב שמואל בר יהודה אמר: לא כך היה מעשה, אלא אמרו: פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה פת דחוק לתלמידים, אמר רבי: אין כאן פלטר? כסבורין העם לומר: פלטר עובד כוכבים, והוא לא אמר אלא פלטר ישראל. א"ר חלבו: אפילו למ"ד פלטר עובד כוכבים, **לא** אמרן אלא דליכא פלטר ישראל, אבל במקום דאיכא פלטר ישראל לא. ורבי יוחנן אמר: אפי' למ"ד פלטר עובד כוכבים, ה"מ בשדה, אבל בעיר לא, משום חתנות. איבו הוה מנכית ואכיל פת אבי מצרי, אמר להו רבא, ואיתימא רב נחמן בר יצחק: לא תשתעו (בהדיה דאיבו+ (מסורת הש"ס): מיניה דאיבו + [דקאכיל לחמא דארמאי .

תוספות מסכת עבודה זרה דף לה עמוד ב

מכלל דאיכא למאן דשרי - מדקאמר פת לא הותרה בב"ד מכלל דאי בעי הוה שרי ליה אלמא לא פשט איסורו ומכאן סמכו עתה לאכול פת של עובדי כוכבים כיון שלא פשט איסורו בכל ישראל ויש לסמוך על דברי רשב"ג ור"א בר צדוק דאמרי אין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בו ועוד ראייה דאמר לקמן **(דף לו.)** בימינו תתיר אף את הפת ולא הניח להתיר אלא משום דהו קרו ליה ב"ד שריא ואחריו באו בית דין אחר שהתירוהו ועוד דאמרי בירושלמי דפרקין ובפ"ק דשבת פת עמדו עליו והתירוהו ומי שנוזהר מפת של עובדי כוכבים מותר לאכול עם מי שאינו נזהר בקערה אחת אע"פ שטעם פת עובד כוכבים מתערב בפת ישראל דאין להחמיר לאסור ע"י תערובת כדאמר בפ"ק דחולין **(דף ו.)** דלא גזרו על תערובת דמאי וכה"ג במנא דעובדי כוכבים שרי דליתיה לפת בעיניה דלא גזרו אלא היכא דאיתא בעיניה.

חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף לה עמוד ב

והנכון בעיני כי בימי האמוראים נהגו היתר בפת פלטר של גוים ועל זה אמר רב כהנא אמר רבי יוחנן דפת זה שאלו נוהגין היתר לא הותרה בבית דין אלא האחרונים התירוהו מפני חיי נפש, ותלו ההיתר במה שסוברין העם לומר בדברי רבי שהתירו שנהגו עליו היתר, ואף על פי שהיה מנהג בטעות הוראה לית לן בה, דהא תלמודא פת גזירה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה היא, ולכך אמרו לרבי יהודה נשיאה בימינו תתיר לנו את הפת, והשיב דאם כן קרי ליה בי דינא שריא הא לאו הכי היה מתיר להם, והיינו ודאי מן הטעם שאמרנו שהוא עצמו הטעם שהתיר את השמן כדאיתא לקמן, וכל גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה שורת הדין שאין צריך שום בית דין להתירו, אלא שחשו לכבוד בית דין הראשון להצריך לו ב"ד קצת

(א) בית יוסף יורה דעה סימן קיבא

(ב א) וגזרת הפת לא נתפשטה בכל המקומות. הכי משמע בפרק אין מעמידין (לה:): ויתבאר בסמוך:

וכתב א"א ז"ל (סי' כז) (ועל זה סומכין הגדולים שאינן אסורין אותו לבני מדינתן וכו'. 'שם וגם התוספות) ד"ה מכלל (והר"ן) יד. ד"ה רבי יוחנן (והמרדכי) סי' תתל' (כתבו שם טענות למה נהגו עכשיו היתר בפת של גוים וגם הרשב"א) לה: ד"ה מכלל, תוה"א ב"ג ש"ז צב (:כתב ג"כ טעם למה שנהגו בו היתר עכשיו. ונראה מדברי המרדכי דאפילו במקום שפת של ישראל מצויה מותר* דכיון שלא פשט האיסור במקומותינו אין צריך להמנות ולהתירו. וז"ל הר"ן) שם (אהא דגרסינן התם אמר רב כהנא א"ר יוחנן פת לא התירוהו בב"ד מכלל דאיכא מאן דשרי אין דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת יצא רבי לשדה וכו' עד הני מילי בשדה אבל בעיר לא איכא מ"ד דר' יוחנן אדרבי חלבו סמיך ותרתי בעינן ולהורא שדה וליכא פלטר ישראל וכו' ואיכא מ"ד דר' יוחנן לא סמיך אדרבי חלבו כלל אלא כולה מילתא תליא בין שדה ועיר דבשדה שרי לעולם ובעיר אסור לעולם ויש להקל עוד ולומר דר' יוחנן לא פליג אדרבי חלבו ונקטינהו כתרוייהו לקולא דבשדה לעולם מותר ובעיר מותר כשאין שם פלטר ישראל וכיון שהפת מדבריהם הוא ועוד שלא פשט איסורו ברוב ישראל ראוי להקל בכך אבל מדברי **הרמב"ם** בפ"ז מהלכות מאכלות אסורות (ה"ב) נראה דהני תרי לישני פליגי כפירוש ראשון שכתבתי ופסק לקולא ולא הזכיר שדה כלל עכ"ל. ויש לתמוה על מה שכתב בדעת הרמב"ם שפסק לקולא ולא הזכיר שדה כלל דאינו כן לפי נוסחת הרמב"ם שבידינו שכתוב בה כלשון הזה יש מקומות שמקילין בדבר ולוקחין פת מנחתום גוי במקום שאין שם נחתום ישראל ובשדה מפני שהיא שעת הדחק הרי שפסק דתרתי בעינן שדה וליכא פלטר ישראל והיינו כפירושא קמא וכרבי יוחנן לחומרא.

